

FİLİZ KİTABEVİ

Prof. Dr.
M.Kemal OĐUZMAN

Prof. Dr.
Özer SELİÇİ

Prof. Dr.
Saibe OKTAY-ÖZDEMİR

Doç. Dr.
Barış DEMİRSATAN

KİŞİLER HUKUKU

(Gerçek ve Tüzel Kişiler)

Gözden Geçirilmiş ve Eklemeler Yapılmış

24. Bası

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL

2026

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1396
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi
Yayın No | Publication Number: 2026/146

Kitap Adı: KİŞİLER HUKUKU
(Gerçek ve Tüzel Kişiler)
Book Title: LAW OF PERSONS
(Natural Persons and Legal Entities)
ISBN: 978-625-5007-45-2

Yazar(lar) | Author(s): Prof. Dr. M. Kemal OĞUZMAN / Prof. Dr. Özer SELİÇİ / Prof. Dr. Saibe OKTAY-ÖZDEMİR |
Doç. Dr. Barış DEMİRSATAN
Kurum | Institution: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi | Istanbul University Faculty of Law

Konu Kategorisi | Subject Categories: Medeni Hukuk | Civil Law

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 16.5 x 23.5 cm
Baskı Sayısı | Edition: 24
Sayfa Sayısı | Pages: 498

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim 2026 | October 2026
Yayın Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye
Mizanpaj | Layout Design: Gülgonca ÇARPIK
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika no: 77398)

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri
San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Tosyalı Cad. No: 57A
Vefa-Fatih / İstanbul • Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com • bilgi@filizkitabevi.com

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ

Kitabımızın 2024 yılının Aralık ayında yaptığımız basısından sonra bu basıyı mevzuat değişikliği yönünden güncelleyerek yapıyoruz. Kitaba çok sayıda olan Anayasa Mahkemesi kararları ve güncel Yargıtay kararları işlenmiştir. Ayrıca gerekli görüldüğü ölçüde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına da yer verilmiştir. Her basıda olduğu gibi belli ölçüde öğretimdeki gelişmelere de yer verilmiştir.

Kitabımızın bu basısından itibaren değerli kürsü arkadaşım Doç. Dr. Barış Demirsatan yazar olarak katılmıştır. Kendisine her zaman yaptığı katkılar ve gelecek için verdiği bu değerli destekten dolayı teşekkür ediyorum ve katkısını uzun yıllar devam ettirmesini diliyorum.

Kitabın baskıya hazırlanmasında emekleri geçen ve baskıyı gerçekleştiren Filiz Kitabevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç ile Sn. Gülgonca Çarpık'a da teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Saibe Oktay-Özdemir

22 Ekim 2026- Beyazıt

ON DÖRDÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ

Kitabımızın bu basısı maalesef Değerli Hocam Prof. Dr. Özer Seliçi'nin kaybından sonra yapıldığından, hüznü dolu bir sürecin sonunda gerçekleştirilebilmektedir. Sevgili Hocam, Prof. Dr. Kemal Oğuzman Hocamızın erken kaybından sonra, 1998 yılında, Kişiler Hukuku kitabına benim de katılmamı istediğinde büyük onur duyarak başladığım ve daha sonra Eşya Hukuku kitabı da eklenerek bu yıla kadar birlikte sürdürdüğümüz çalışmanın daha uzun süre devam etmesini isterdim. Yetişmesine katkıda bulunduğu herkeste, gerek eserleri gerekse bilimsel görüşleri ve kişiliğiyle derin izler bırakmış olan Sevgili Hocamızın boşluğunu doldurmak mümkün değil. Ancak önce öğrencisi, sonra asistanı olarak kesintiye uğramaksızın bu yıla kadar devam eden birlikte çalışmamızda, her zaman örnek aldığım ve takip etmeye çalıştığım bilimsel bakış açısı ve çalışmalarında gösterdiği özeni kitapların devam eden basılarında elbette ki korumaya çalışacağım. Kendisinin kitaplara girmesi gereken yenilikleri nasıl sorguladığını, bağlantıları nasıl kurduğunu hep hayranlıkla izledim.

Bu basıda da her zaman olduğu gibi, kitabın önceki basısından sonra çıkan önemli Yargıtay kararları dikkate alınmış, dipnotlarda uygulamanın ortaya koyduğu esas veya farklılıklara geniş şekilde yer verilmiştir. Yine, doktrindeki gelişmeler de mümkün olduğu oranda kitaba aktarılmaya çalışılmıştır. Kişilik haklarının korunması, önemine binaen bu basıda en çok geliştirdiğimiz bölüm olmuştur.

Kitabın on dördüncü basısı, güncel İsviçre Medeni Kanununu “kaynak kanun” olmaktan uzaklaştıracak yoğunlukta yapılmış olan kanun değişikliklerinin yürürlüğe girdiği zamanda olduğundan bu değişikliklere ilgili yerlerde işaret edilmiştir. İsviçre’de 2008 yılında çıkarılan ve 2013 yılında yürürlüğe giren ve Medeni Kanunun temel bölümü olan Kişiler Hukuku alanında oldukça yoğun olan değişiklikleri belirterek gerek öğrencilerimize gerekse kitaptan faydalanan hukukçulara bu konulardaki değişimi göstermeye çalıştık. Konu ülkemiz açısından ise daha farklı bir boyut arz etmektedir. Ana

kanunların önemli bir hazırlık süresi de tanınmadan madde numaraları da değiştirilerek yeniden düzenlenerek çıkarılması bir yana, çıkarılan kanunların da bir iki ayda tekrar değişikliğe uğraması, çoğu kez yüzlerce maddeye ulaşan “torba kanunlar” ya da bir kaç maddelik değişiklik kanunları ile çok sayıda kanunda değişiklik yapılmasının oldukça sık yaşanan bir olgu olması, her hukuki metnin baştan sona izlenerek değişikliklerin ilgili yerlere işlenmesini gerektirmektedir.

Kitabın hukuk eğitimine yeni başlayan öğrencilerimize temel kavramları yerleştirmek ve hukuki düşünce tarzını oluşturmakta, başvuru kaynağı olarak yararlanacak hukukçulara da aranan cevapları bulmakta yararlı olması temel isteğimizdir.

Yeni basıma hazırlık çalışmalarında katkısı olan kürsümüzün genç mensubu Araş. Gör. Barış Demirsatan’a teşekkür ediyoruz.

Kitabın baskıya hazırlanmasında emekleri geçen ve baskıyı gerçekleştiren Filiz Kitapevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç ile Sn. Zeynep Oruç’a da teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Prof. Dr. Saibe Oktay-Özdemir

Göktürk, 1 Ekim 2014

ONİKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Kitabımızın 12. Basısında 2012 yılında yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun gerektirdiği değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca Kişiler Hukukunu ilgilendiren mevzuat taranarak ilgili değişiklikler işlenmiş konu ile ilgili Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına da ilgili yerlerde işaret edilmiştir.

Her zaman olduğu gibi kitabın önceki basısından sonra çıkan önemli Yargıtay kararları ve Federal Mahkeme kararları dikkate alınmıştır. Türk ve İsviçre doktrinindeki gelişmeler de mümkün olduğu oranda kitaba aktarılmaya çalışılmıştır.

Yeni basıma hazırlık çalışmalarında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 3. sınıf öğrencilerinden müteşekkil gönüllü çalışma grubunun da emeği geçmiştir. Sevgili öğrencilerimize teşekkür ediyoruz. Ayrıca bu basının oluşmasında ciddi ve titiz bir çalışma yapan Araş. Gör. Semra Karabacak'a teşekkür ederiz.

Kitabın baskıya hazırlanmasında emeği geçen Filiz Kitabevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç ile Zeynep Oruç'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Prof.Dr. Özer Seliçi

Beykoz, 12 Kasım 2012

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

	Sayfa
1. Kişiler Hukukunun Anlamı ve Yeri.....	1
2. Kişi ve Kişilik Kavramı	1
a) Kişi	1
b) Kişilik	3
3. Kişiler Hukukuna İlişkin Mevzuat.....	3
4. Kişiler Hukukuna İlişkin Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararları.....	5
5. Kişiler Hukukuna Hâkim Olan Genel İlkeler	6
a) Eşitlik ilkesi	6
b) Özgürlük ilkesi	7
c) Kişiye saygı ve kişiliğin korunması ilkesi	7

BÖLÜM I

GERÇEK KİŞİLER

§ 1. KİŞİLİĞİN BAŞLANGICI VE SONA ERMESİ

I. KİŞİLİĞİN BAŞLANGICI.....	11
1. Kişiliğin kazanılma anı.....	11
a) Tam olarak doğmak:	11
b) Sağ olarak doğmak:	12
2. Ceninin Durumu.....	14
a) Döllenme anı karnında ise	14
b) Döllenme anı rahmi dışında ise	18
3. Henüz Ana Rahmine Düşmemiş Olanların Hukuki Durumu	21
II. KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ	22
1. Ölüm.....	22
a) Biyolojik ölüm.....	22
b) Beyinsel ölüm.....	23
c) İsteğe bağlı olarak ölümün sağlanması mümkün müdür?	25
2. Ölümle Bağlı Hukuki Sonuçlar	27
3. Cesedin Durumu.....	30
4. Ölüm Karinesi	31
a) Uygulanma esasları	32
b) Ölüm karinesinin sonuçları	33
5. Gaiplik Kararı.....	34
a) Genel olarak	34
aa) Gaiplik kararı isteyebilmek için gerekli şartlar	34
aaa) Ortadan kaybolma.....	34
bbb) Kaybolan kimsenin ölümü kuvvetli şekilde olası görünmelidir	35
ccc) Belirli süreler geçmiş olmalıdır	36

bb) Gaiplik kararı istemeye yetkili olanlar	37
cc) Gaiplik kararı vermeye görevli ve yetkili mahkeme	37
dd) Mahkemece uygulanacak usul	38
ee) Gaiplik kararı ve sonuçları	39
aaa) Miras Hukukuna ilişkin sonuçlar	40
bbb) Aile Hukukuna ilişkin sonuçlar	42
ff) Gaiplik kararının hükümsüzleşmesi	43
b) Özel olarak	43
III. SAĞLIĞIN VE ÖLÜMÜN İSPATI	44
1. Genel Kural	44
2. İspat Kuralları	44
a) Doğum ve ölümün ispatı	44
b) Kayıt bulunmadığı durumda ispat	45
c) Birlikte ölüm karinesi	46

§ 2. HAK EHLİYETİ

I. ANLAMI	47
II. HAK EHLİYETİNİN TEMEL İLKELERİ	47
III. HAK EHLİYETİNİN SINIRLANDIĞI HALLER	49
1. Yaş	49
2. Cinsiyet	50
3. Evlilik	51
4. Yabancılık	53
5. Ayırt Etme Gücüne (Temyiz Kudretine) Sahip Bulunmayanların Durumu	54
6. Akıl Hastalığı	55
7. Haysiyetsiz Hayat ve Mahkûmiyet	55
8. Yabancı Hukukun Uygulanması	55

§ 3. FİİL EHLİYETİ

I. KAVRAM	56
II. FİİL EHLİYETİNİN ÇEŞİTLİ GÖRÜNÜMLERİ	57
1. Hukuka Uygun Fiillerde Fiil Ehliyeti	58
a) Hukuki işlemlerde	58
b) Hukuki işlem benzerlerinde ve yöneltmesi gerekli irade beyanlarına muhatap olma	58
c) Maddi fiiller	59
d) Usuli işlem ehliyeti	60
2. Hukuka Aykırı Fiiller Açısından Fiil Ehliyeti	60
III. TAM FİİL EHLİYETİ İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR	60
1. Ayırt Etme Gücü (Temyiz Kudreti)	61
a) Kavram	61
b) Akla uygun biçimde davranabilme yeteneği	62
c) Akla uygun biçimde davranmayı engelleyen sebepler	64
aa) Yaş küçüklüğü	65
bb) Akıl hastalığı	65
cc) Akıl zayıflığı	67

dd) Sarhoşluk	67
ee) Benzer sebepler	67
d) Ayırt etme gücünün göreceliliği	68
e) İspat yükü	71
2. Ergin Olmak	75
a) Normal erginlik	75
b) Evlenme sonucu ergin olma	76
c) Mahkeme kararı ile ergin kılınma (yargısal-kazaî rüşt)	78
aa) Aranan şartlar	78
aaa) On beş yaşın tamamlanmış olması	78
bbb) Küçüğün isteğinin bulunması	79
ccc) Küçük velâyet altında ise, velisinin rızasının alınmış olması	79
ddd) Küçük vesayet altında ise vesayet ve denetim makamının izninin alınmış olması	80
eee) Erginlik kararının küçüğün menfaatine uygun olması	80
bb) Karar ve etkisi	81
3. Kısıtlı Olmamak	82
a) Kısıtlama sebepleri	82
aa) Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı	83
bb) Savurganlık, alkol veya uyuşturucu bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim	85
cc) Hapis cezasına mahkûmiyet	85
dd) İlginin talebi	86
b) Kısıtlamanın etkisi	87
c) Danışman atanması	87
IV. TAM EHLİYET ŞARTLARINDAKİ EKSİKLİKLERİN ETKİSİ	88
1. Ayırt Etme Gücünün Bulunmaması	88
2. Ergin Olmamak	88
3. Kısıtlı Olmak	89
4. Kendisine Danışman Atananlar	90
V. EHLİYET AÇISINDAN KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI	91
1. Tam Ehliyetliler	91
2. Tam Ehliyetsizler	91
a) Genel olarak	91
b) İşlem ehliyeti açısından tam ehliyetsizlerin durumu	92
aa) Tam ehliyetsizin işlemlerinin hükümsüzlüğü kuralı	92
bb) Kesin hükümsüzlük kuralının istisnaları	95
aaa) İradeden bağımsız doğan hukuki sonuçlar	95
bbb) Ayırt etme gücünden yoksun olan kimsenin yaptığı evlilik	96
ccc) Ayırt etme gücüne sahip olmayan kimsenin ölüme bağlı tasarrufları	97
ddd) Hükümsüzlüğün örtülü boşluk oluşturmaya veya hükümsüzlüğü ileri sürmenin hakkın kötüye kullanılması teşkil etmesi	97
eee) Geçersiz hizmet sözleşmesinin tarafı olması	98
cc) Tam ehliyetsizin temsil edilmesi	98
aaa) Genel olarak	98
bbb) Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar	99
dd) Sorumluluk ehliyeti açısından tam ehliyetsizlerin hukuki durumu	101

aaa) Genel olarak.....	101
bbb) Hakkaniyet sorumluluğu.....	102
ccc) Geçici olarak ayırt etme gücünü kaybedenlerin durumu.....	103
ddd) Borca aykırı davranışlar.....	104
3. Sınırlı Ehliyetsizler	104
a) Genel olarak	104
b) Hukuki işlem ehliyeti açısından sınırlı ehliyetsizlerin durumu.....	105
aa) Yasal temsilcinin rızasına bağlı işlemler	106
aaa) Genel olarak.....	106
bbb) Rızanın kim tarafından verileceği.....	109
ccc) Rızanın verilme zamanı, şekli ve kapsamı	110
ddd) Rızanın hükmü.....	113
eee) Sınırlı ehliyetsizin kendisini tam ehliyetli gibi göstermesi	114
bb) Sınırlı ehliyetsizlerin, yasal temsilcinin rızasına bağlı olmadan yapabileceği işlemler	115
aaa) Şahsen kullanılacak haklar	115
bbb) Karşılıksız kazanımlar	118
ccc) Sınırlı ehliyetsizin temsilci olabilmesi	119
ddd) Ehliyetin genişlediği durumlar	120
cc) Sınırlı ehliyetsizlerin hiç yapamayacakları işlemler.....	121
dd) Sınırlı ehliyetsizlerin temsil edilmesi	121
b) Sınırlı ehliyetsizlerin hukuka aykırı fiillerinden sorumluluğu	122
4. Sınırlı Ehliyetliler	122

§ 4. KİŞİSEL DURUM

I. GENEL BAKIŞ	126
II. KİŞİNİN ADI.....	127
1. Genel Bilgiler	127
2. Adın Çeşitleri	128
a) Soyadı.....	128
b) Öz ad	129
c) Müstear ad (takma ad, mahlâs, pseudonyme)	129
d) Lakap	129
e) Ticaret unvanı	129
f) Diğer meslek, soyluluk işareti vb. unvanlar	129
g) İnternet ortamında kullanılan adlar	130
3. Adın Kazanılması	130
a) Soyadının kazanılması.....	130
aa) Soybağı yoluyla	131
aaa) Evlilik içi doğan çocuk	131
bbb) Evlilik dışı doğan çocuk	131
ccc) Boşanan anne küçük çocuğunun soyadını değiştirebilir mi?	133
bb) Evlenme yoluyla.....	135
aaa) MK m. 187 ve yargı kararları	135
bbb) Boşanan eşin soyadı.....	138
cc) Evlat edinilme yoluyla.....	139
dd) İdari karar ile	139
ee) Soyadı seçme yoluyla	140

b) Öz adın kazanılması	140
aa) Evlilik içi çocuk	140
bb) Evlilik dışı doğan çocuk	141
cc) Ana-babası bilinmeyen çocuklar	141
c) Müstear adın kazanılması	141
d) Lakabın kazanılması	141
4. Adın Değiştirilmesi	142
a) Adın değişmezliği kuralı	142
b) Ad değişikliğini haklı kılan sebepler	143
aa) Ad ve soyadının değiştirilmesi	143
bb) Küçük çocuğun soyadının değiştirilmesi	146
cc) Anne baba adının değiştirilmesi	147
c) Usul	148
d) Adın değiştirilmesine itiraz	151
e) Adın değiştirilmesinin sonuçları	151
5. Ad Üzerindeki Hakkın Korunması	151
a) Adın kullanılmasının çekişmeye yol açması halinde koruma	152
b) Adın haksız kullanılması halinde koruma	152
c) Kişiliği koruyan davalardan yararlanma	153
III. HİSİMLİK	154
1. Kavram	154
2. Kan Hısımlığı	154
a) Anlamı	154
aa) Üstsoy-altsoy hısımlığı	154
bb) Yansoy hısımlığı	155
b) Hısımlık derecesi	155
c) Kan hısımlığına bağlanan hukuki sonuçlar	156
aa) Evlenme yasağı	156
bb) Dernekte oy kullanma yasağı	156
cc) Vasi olmada	156
dd) Mirasçılık	156
ee) Nafaka ödeme yükümlülüğü	156
ff) Tanıklıktan kaçınma	156
gg) Hâkimin davaya bakma yasağı ve davaya bakmaktan kaçınabilmesi	156
3. Kayın Hısımlığı	157
a) Anlamı	157
b) Kayın hısımlığının derecesi	157
c) Kayın hısımlığının hukuki sonuçları	158
4. Evlat Edinmeden Doğan Hısımlık	158
IV. YERLEŞİM YERİ	159
1. Kavram ve Önemi	159
2. Yerleşim Yerinin Gerekliliği İlkesi ve Yerleşim Yerinin Çeşitleri	160
a) İsteğe bağlı yerleşim yeri	160
aa) Oturulan yer	161
bb) Oturulan yerde sürekli kalma-yerleşme-niyeti	162
b) İtibari yerleşim yeri	165
c) Yasal yerleşim yeri	166

aa) Velayet altındaki çocuklar	167
bb) Vesayet altındaki kimseler	169
3. Yerleşim Yeri Adresi	169
4. Yerleşim Yerinin Teklifi İlkesi	170
V. KİŞİSEL DURUM SİCİLLERİ	171
1. Anlamı ve Düzenleniş Tarzı	171
2. Nüfus Hizmetleri Teşkilatı	172
3. Nüfus Kütükleri ve Tutulması	173
a) Aile kütüğü	173
b) Özel kütükler	174
aa) Doğum kütüğü	174
bb) Ölüm kütüğü	174
cc) Evlenme kütüğü	175
dd) Boşanma kütüğü	175
ee) Kayıt düzeltmeleri kütüğü	175
ff) Diğer kişisel durum değişiklikleri kütüğü	175
gg) Yabancılar kütüğü	175
4. Sicili Tamamlayıcı Kayıtlar ile Kişisel Durum Değişikliklerinin Kütüğe İşlenmesi	176
5. Kütükteki Yanlışın Düzeltilmesi	176
6. Nüfus Kütüklerine İlişkin İlkeler	180
a) Sicil kayıtlarının bütünlüğü ilkesi	180
b) Kamuya kapalılık (gizlilik) ilkesi	180
c) Nüfus kayıtlarının ispat gücü	181
7. Kişisel Durum Kütüklerini Tutan Memurların Sorumluluğu	182

§ 5. KİŞİLİĞİN KORUNMASI

I. GENEL OLARAK KİŞİLİK VE KİŞİLİĞİN KORUNMASI	184
II. KİŞİLİK HAKLARININ NİTELİKLERİ	187
III. KİŞİLİK HAKKININ KAPSAMI	189
1. Genel Olarak	189
2. Kişilik Hakkının Konusu Olan Değerler	191
a) Ad	191
b) Hayat, sağlık ve vücut tamlığı	191
aa) Tıbbi müdahaleler	196
bb) Organ ve doku alınması, aşılınması, nakli	199
cc) Cinsel faaliyete ilişkin müdahaleler	202
aaa) Üreme faaliyetleri	202
bbb) Cinsiyet değişikliği	204
c) Faaliyet ve yaşamını düzenleme özgürlüğü	206
d) Haysiyet ve onur	209
e) Resim (görüntü) ve ses	218
f) Kişinin sırları	221
g) Özel hayat	223
IV. KİŞİLİĞİN KORUNMASI YOLLARI	230
1. Kişiliğin Hukuki İşlemle Saldırıya Karşı Korunması	231

a) MK m. 23'ün kapsamı.....	231
b) MK m. 23 hükmünün uygulanma alanı.....	234
aa) MK m. 23/f. 1 ve 23/f. 3.....	234
bb) MK m. 23/2.....	236
aaa) Genel olarak.....	236
bbb) Ekonomik özgürlüğe ilişkin kişilik hakkının MK m 23/2 ile korunması.....	237
i) Sözleşmedeki süre unsuru.....	239
ii) Edim yükümlülüğünün kişi özgürlüğüne etki etmesi.....	240
iii) Sözleşmede sınırlandırılmaya gidilmemiş olması dolayısıyla kişinin üstlendiği sorumluluğun öngörülememesi.....	240
iv) Taraflardan birisinin özgürlüğünü sınırlayan hükmün sözleşme ilişkisinin amacına uygun bir menfaati içermemesi.....	240
v) Sözleşmenin birtakım unsurlarının daha sonra belirlenmesine yönelik anlaşmalar.....	241
vi) Sözleşmenin borçluya sağlayacağı faydalar.....	241
c) MK m. 23/1 ve 23/2'ye aykırılığın yaptırımı.....	241
2. Kişiliğin Haksız Fiil Teşkil Eden Saldırlara Karşı Korunması.....	244
a) İlke.....	244
b) Hukuka aykırılık.....	245
c) Hukuka aykırılığı kaldıran sebepler.....	246
aa) Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası (mağdurun rızası).....	246
aaa) Genel olarak.....	246
bbb) Tıbbi müdahalelerde rıza (onay).....	248
ccc) Diğer haller.....	252
bb) Üstün nitelikte özel yarar.....	253
aaa) Mağdura ait üstün özel yarar.....	254
bbb) Üçüncü kişiye ait üstün özel yarar.....	256
ccc) Faile ilişkin üstün özel yarar.....	257
cc) Üstün nitelikte kamu yararı.....	258
dd) Kanunun verdiği yetki.....	276
aaa) Genel olarak.....	276
bbb) Dilekçe hakkının ya da hak arama yetkisinin kullanılması.....	277
ccc) TBMM üyelerinin dokunulmazlıkları.....	277
ddd) Meşru müdafaa.....	278
d) Kişilik haklarına saldırılan kişiye tanınan dava hakları.....	279
aa) Genel olarak.....	279
bb) Davacı ve davalı sıfatı.....	280
cc) Davalar.....	283
aaa) Saldırıya son verilmesi davası.....	283
bbb) Saldırı tehlikesinin önlenmesi davası.....	286
ccc) Saldırının hukuka aykırılığının tespiti davası.....	288
ddd) Maddi tazminat davası.....	291
eee) Manevi tazminat davası.....	293
fff) Saldırıdan elde edilen kazancın verilmesi davası.....	299
dd) Kişilik hakkına hukuka aykırı saldırı sebebiyle açılacak dâvalarda yetkili mahkeme.....	300

BÖLÜM II TÜZEL KİŞİLER

§ 1. GİRİŞ

I. TÜZEL KİŞİ KAVRAMI.....	305
II. TÜZEL KİŞİLİK KAZANILMASININ KOŞULLARI.....	306
1. Örgütlenme Unsuru	306
2. Sürekli Amaç Unsuru	307
3. Bağımsızlığa Hukukî İmkân Verilmesi.....	307
III. TÜZEL KİŞİLİĞİN NİTELİĞİ	308
1. Farazi Kişilik Teorisi	309
2. Gerçek Kişilik Teorisi.....	309
3. Amaç (Gaye) Kişiliği Teorisi ve Soyutlama Teorisi	310
IV. TÜZEL KİŞİLERİN ÇEŞİTLERİ	311
1. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri	312
2. Özel Hukuk Tüzel Kişileri	313
a) Kazanç paylaşmak amacı güden tüzel kişiler.....	313
b) Kazanç paylaşmak amacı gütmeyen tüzel kişiler.....	314
3. Kamu İktisadi Teşebbüsleri	314
V. TÜRK HUKUKUNDA TÜZEL KİŞİLERİN DÜZENLENİŞ TARZI.....	315
VI. TÜZEL KİŞİLERDE “ARADAN SIZMA” VEYA “PERDENİN KALDIRILMASI” TEORİSİ.....	317

§ 2. TÜZEL KİŞİLERE İLİŞKİN GENEL KURALLAR

I. TÜZEL KİŞİNİN KURULUŞU	320
1. Çeşitli Kuruluş Sistemleri	320
a) Serbest kuruluş sistemi.....	320
b) İzin sistemi	320
c) Tescil sistemi	321
2. Türkiye’de Yürürlükte Olan Sistem	321
II. TÜZEL KİŞİLERİN HAK EHLİYETİ	324
1. Sadece Gerçek Kişilere Özgü Olan Haklar	325
2. Sadece Tüzel Kişilere Özgü Olan Haklar.....	326
3. Hem Gerçek Kişilerin Hem Tüzel Kişilerin Yararlanacağı Haklar	326
a) Malvarlığı haklarında	327
aa) İntifa hakkı.....	327
bb) Oturma hakkı	328
cc) Mirasçı olma ve miras bırakma	328
dd) Alacak ve borç sahibi olma	328
b) Zilyetlik	328
c) Kişisel haller bakımından.....	329
aa) Ad	329
bb) Yerleşim yeri (ikametgâh)	329
cc) Uyraklık.....	330
dd) Kişiliğin korunması	331

III. TÜZEL KİŞİLERİN FİİL EHLİYETİ	333
1. Genel Bakış	333
2. Tüzel Kişilerde Fiil Ehliyetinin Başlangıcı ve Fiil Ehliyetsizliği	334
3. Tüzel Kişilerin Organları.....	335
a) Organ kavramı.....	335
b) Organ, temsilci ve yardımcı kişi.....	337
c) Organ çeşitleri	339
aa) Karar organı - Yürütme organı	339
bb) Zorunlu organ - İhtiyarî organ	339
cc) İç organ - Dış organ	340
dd) Fert organ - Kurul organ.....	340
ee) Resmi organ - Fiili organ (Görünüşte - Fonksiyonel) organ	340
4. Organın Fiilinin Tüzel Kişiye İzafesi.....	341
a) Hukuki işlemler açısından	341
b) Hukuka aykırı fiiller açısından	343
aa) Organın borca aykırı davranışı	343
bb) Organın haksız fiili	344
IV. TÜZEL KİŞİLERİN SONA ERMESİ	347
1. Tasfiye	348
2. Tahsis (Özgüleme).....	350

§ 3. DERNEKLER

I. GİRİŞ	353
II. DERNEK KAVRAMI VE ÇEŞİTLERİ	356
1. Kavram	356
2. Çeşitleri	357
a) Ticari işletme işleten ve işletmeyen dernekler	357
b) Alelade dernekler - Kamuya yararlı dernekler	358
c) Dernekler-Üst kuruluş (Dernek birlikleri: federasyonlar, konfederasyonlar)	360
III. DERNEKLERDE ÜYE UNSURU	361
1. Dernek Üyeliği	361
2. Üyelik Şartları	363
a) Normal üyelik için aranan şartlar	364
aa) Kamu hizmeti görevlilerinin derneklere üye olmaları.....	364
bb) Çocuk derneklerine üyelik.....	364
cc) Yabancıların derneklere üye olmaları	365
dd) Tüzükte belirlenmiş olan şartlar	365
b) Kurucu üyelik için aranan şartlar	366
aa) Fiil ehliyetine sahip olmak	366
bb) Dernekler Kanunu m. 3/2'de sayılanlardan olmamak	366
cc) Çocuk derneklerinde.....	366
3. Üyelik Sıfatının Kazanılması	366
4. Üyelige Bağlı Hak ve Yükümlülükler	369
a) Üyelik hakları	369
aa) Katılma hakları	370
aaa) Oy hakkı	370
bbb) Genel kurulu toplantıya davet ettirme hakkı	372
ccc) Genel kurul toplantısında gündeme ek madde koydurma hakkı	372

bb) Yararlanma hakları.....	372
cc) Koruma hakları.....	373
aaa) Derneğin amacını koruma hakkı.....	373
bbb) Şikâyet hakkı.....	374
ccc) İstifa (dernekten çekilme) hakkı.....	374
ddd) İtiraz hakkı.....	374
b) Üyelik yükümlülükleri.....	379
aa) Sadakat yükümlülüğü.....	379
bb) Ödenti (aidat) ödeme borcu.....	380
cc) Derneğin amacına uygun davranmak.....	382
5. Üyelik Sıfatının Sona Ermesi.....	382
a) Üyelik sıfatının kendiliğinden sona ermesi.....	383
b) Üyenin dernekten çekilmesi (istifa).....	383
c) Üyenin dernekten çıkarılması (ihraç).....	384
aa) Çıkarma sebepleri.....	385
aaa) Çıkarma tüzükte düzenlenmişse.....	385
bbb) Çıkarma hakkında tüzükte hiçbir hüküm öngörülmemişse.....	386
bb) Dernekten çıkarılan üyenin itiraz hakkı.....	386
aaa) Çıkarma sebepleri tüzükte düzenlenmemişse.....	386
bbb) Çıkarma sebepleri veya çıkarma tüzükte düzenlenmişse.....	387
d) Üyelik sıfatının sona ermesinin sonuçları.....	388
IV. DERNEKTE AMAÇ (GAYE) UNSURU.....	389
1. Kavram.....	389
2. Amacın Hukuka veya Ahlâka Aykırı Olmaması.....	390
a) Genel olarak.....	390
b) Çocuk dernekleri için sınırlandırılmış amaçlar.....	391
c) Amacın imkânsız olmaması.....	391
V. DERNEĞİN TÜZEL KİŞİLİĞİ.....	392
1. Derneğin Kuruluşu.....	392
a) Tüzüğün hazırlanması.....	393
aa) Tüzük kavramı.....	393
bb) Tüzüğün içeriği.....	393
b) Tüzüğün idareye verilmesi.....	394
c) Yurt dışı faaliyetler ve yabancı derneklerle işbirliği.....	396
d) Kuruluşa etkili olmayan düzen hükümleri.....	396
aa) Kuruluş bildirimi ve tüzüğün incelenmesi.....	396
bb) İlk genel kurul toplantısı.....	397
cc) Dernek kütüğüne kayıt.....	397
2. Derneğin Organları.....	397
a) Genel kurul.....	398
aa) Genel kurulun toplanması.....	399
aaa) Olağan toplantı.....	399
bbb) Olağanüstü toplantı.....	399
bb) Çağrı usulü.....	401
cc) Toplantı yeter sayısı.....	401
dd) Toplantı yeri.....	402
ee) Toplantının yapılış usulü.....	403
ff) Gündem ve genel kurulun yetkileri.....	403
gg) Genel kurulda karar alınması.....	404

b) Yönetim kurulu	405
aa) Yönetim kurulunun oluşumu ve görevinin sona ermesi	405
bb) Yönetim kurulunun görev ve yetkileri	406
c) Denetim kurulu	407
3. Derneğin Faaliyeti	409
a) Faaliyeti kısıtlayıcı ve yasaklayıcı hükümler	409
b) Kolluk kuvvetlerinin dernek faaliyetlerine müdahale yetkisi	411
4. Derneğin Devlet Tarafından Denetlenmesi	412
5. Derneğin Sona Ermesi	414
a) Sona erme şekli	414
aa) Derneğin kendi kendini feshetmesi	414
bb) Derneğin kendiliğinden sona ermesi (infisah, kendiliğinden dağılmış sayılma)	414
aaa) Derneğin aciz haline düşmesi	415
bbb) Yönetim kurulunun tüzüğe göre kurulmasına imkân kalmaması	415
ccc) Genel kurulun toplanması için gerekli yeter sayının bulunmaması yüzünden olağan genel kurul toplantısının üst üste iki defa yapılamaması	415
ddd) Derneğin amacının gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkansızlaşması veya şartların kaybolması	416
eee) İlk genel kurul toplantısının yapılmaması ve zorunlu organların kurulmaması	416
fff) Sürenin dolması	417
cc) Derneğin mahkeme kararı ile feshedilmesi	417
aaa) Derneğin amacının kanuna yahut ahlâka aykırı hale gelmesi (MK m. 89)	417
bbb) Kurulustaki kanuna aykırılık ve eksikliklerin giderilmemesi	418
ccc) Suç sebebiyle derneğin kapatılması	420
b) Sona ermenin sonuçları	420

§ 4. VAKIF

I. GİRİŞ	422
II. VAKIF KAVRAMI	425
III. VAKFIN ÇEŞİTLERİ	426
1. Yeni Vakıflar	426
2. Kamuya Yararlı Vakıflar	426
3. Çalıştırılanlara ve İşçilere Yardım Vakıfları	430
a) İki taraflı (katılmalı), çalıştırılanlara ve işçilere yardım vakıfları	432
b) Tek taraflı, çalıştırılanlara ve işçilere yardım vakıfları	433
c) Ortak esaslar	433
4. Aile Vakıfları	433
5. Mazbut Vakıflar	434
6. Mülhak Vakıflar	435
7. Cemaat Vakıfları	436
8. Esnaf Vakıfları	438
IV. VAKIFTA MAL UNSURU	439
1. Tahsis Edilecek Malvarlığı Değerleri	439
2. Vakfedilen Malın Değiştirilmesi	441

V. MALIN USULÜNE GÖRE BELİRLİ VE SÜREKLİ BİR AMACA TAHSİSİ (VAKIF KURMA İŞLEMİ)	443
1. Amaç (Gaye)	443
a) Amaç kanuna, ahlâka ve milli menfaatlere aykırı olmamalıdır	446
b) Amaç imkânsız olmamalıdır	447
c) Amaç belirli olmalıdır	450
d) Amaç devamlı olmalıdır	451
2. Malvarlığının Tahsisi	451
3. Vakıf Kurma İşlemi	452
a) Vakıf kurma işleminin şekli	452
aa) Sağlıkta vakıf kurma	452
bb) Ölüme bağlı tasarrufla vakıf kurma	452
b) Vakıf kurma işleminde ehliyet	453
aa) Sağlıkta vakıf kurma	453
bb) Ölüme bağlı tasarrufla vakıf kurma	454
c) Vakıf kurma işleminin içeriği	454
d) Vakıf kurma işleminin geri alınması	457
e) Mirasçıların ve alacaklıların itiraz hakkı	458
VI. VAKIFTA TÜZEL KİŞİLİK UNSURU	458
1. Tüzel Kişiliğin Kazanılması	458
a) Tescil	458
b) Mahkeme siciline tescilin hukuki sonuçları	461
aa) Tüzel kişiliğin kazanılması	461
bb) Vakfın tahsis olunan malları ve hakları kazanması	462
2. Vakfın Yönetimi ve Örgütü	465
a) Genel olarak	465
b) Örgütün tamamlattırılması	467
c) Yönetimin değiştirilmesi	468
d) Yönetim organlarının görevleri	470
e) Vakıf yöneticilerinde aranan nitelikler ve yöneticilerin yönetimden uzaklaştırılmaları	473
f) Görevden alınmanın sonuçları	475
3. Vakıf Senedinin Değiştirilmesi	476
4. Vakıfların Uluslararası Faaliyetleri ve Şube ve Temsilcilik Açmaları	479
5. Yurt Dışındaki Vakıfların Türkiye'deki Faaliyetleri	479
6. Vakfın Denetimi	480
a) Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün denetimi	480
b) İktisadi işletme ve iştiraklerin denetimi	483
7. Vakfın Sona Ermesi	484
a) Vakfın kendiliğinden sona ermesi (vakfın dağılması)	484
aa) Vakıf senedindeki hüküm dolayısıyla sona erme	485
bb) Kanun gereğince sona erme	485
b) Vakfın mahkeme kararı gereği sona ermesi (vakfın dağıtılması)	488
aa) Amacın kanuna aykırı olması	488
c) Alacaklıların veya saklı pay sahibi mirasçıların itirazı üzerine sona erme	489
8. Vakfın Sona Ermesinin Sonuçları	489
a) Tasfiye	489
b) Tahsis	489
c) Sona eren vakfın kaydının silinmesi ve ilân edilmesi	490
Yararlanılan Eserler	491

KISALTMALAR

ABD.	: Ankara Barosu Dergisi
Abt.	: Abteilung (kısım)
Art.	: Artikel (madde)
ATF	: Arrêts du Tribunal Federal Suisse
Aufl.	: Auflage (bası, baskı)
Bak.	: Bakınız
BGB.	: Bürgerliches Gesetzbuch (Alman Medeni Kanunu)
BGE.	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichtes (İsviçre Federal Mahkemesi Kararları)
BK	: Borçlar Kanunu
C.	: Cilt
c.	: Cümle
CCS.	: Code Civil Suisse
CD.	: (Yargıtay) Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
çev.	: Çeviren
Değ.	: Değişik, değiştirilen
dn.	: Dipnotu
E.	: Esas
EMK	: Eski Medeni Kanun
Einl.	: Einleitung (Giriş)
HD.	: (Yargıtay) Hukuk Dairesi
HGK.	: (Yargıtay) Hukuk Genel Kurulu
HMK.	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK.	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK. (İçt. Bir. K.)	: (Yargıtay) İçtihadı Birleştirme Kararı
İHFM. (İÜHFM)	: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası
İİK	: İcra ve İflas Kanunu

XXIV

İMK	: İsviçre Medeni Kanunu
İsv.	: İsviçre
JdT.	: Journal des Tribunaux
JZ.	: Juristenzeitung
K.	: Karar
karş.	: Karşılaştırınız
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: Madde
MHAD.	: Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
MK	: Medeni Kanun
N.	: Not, kenar notu
no.	: Numara
OR.	: Obligationenrecht (İsviçre Borçlar Kanunu)
RG.	: Resmi Gazete
RKD.	: Resmi Kararlar Dergisi
RSJ.	: Revue Suisse de Jurisprudence (= SJZ)
sy.	: Sayı
s.	: Sayfa
SJZ.	: Schweizerische Juristenzeitung
T.	: Tarih, tarihli
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
vd.	: ve devamı
Vorbem.	: Vorbemerkungen
Yarg.	: Yargıtay
YD.	: Yargıtay Dergisi
ZGB.	: Zivilgesetzbuch (İsviçre Medeni Kanunu)
ZSR.	: Zeitschrift für Schweizerisches Recht